

**No: 1658 – Mahreç İşareti**

**ERCİŞ LAHANASI**

Tescil Ettiren  
**VAN TİCARET BORSASI**

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 30.03.2022 tarihinden itibaren korunmak üzere 05.11.2024 tarihinde tescil edilmiştir.

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tescil No</b>               | : 1658                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Tescil Tarihi</b>           | : 05.11.2024                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Başvuru No</b>              | : C2022/000114                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Başvuru Tarihi</b>          | : 30.03.2022                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Coğrafi İşaretin Adı</b>    | : Erciş Lahanası                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Ürün / Ürün Grubu</b>       | : Lahana / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar                                                                                                                                                                                                |
| <b>Coğrafi İşaretin Türü</b>   | : Mahreç işareti                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Tescil Ettiren</b>          | : Van Ticaret Borsası                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Tescil Ettirenin Adresi</b> | : Erciş yolu üzeri 2. km Tuşba VAN                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Coğrafi Sınır</b>           | : Van ili Erciş ilçesi                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Kullanım Biçimi</b>         | : Erciş Lahanası ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Erciş Lahanası ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur. |

### Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Erciş Lahanası, *Brassica oleracea* türüne ait bir çeşit olan, çiftçilerin kendi aldıkları tohumlarla üretilen lahanadır. Sarmalık, turşuluk ve kapuska olarak tüketilebilir. Hermafrodit ve kendine kısırdır. Çiftçiler kendi tohumlarını almak için o yıl ürettikleri lahanalardan bazılarını damızlık olarak belirler ve onların köklerini sonbaharda çıkarırlar. Toprak kuyularda ya da dışarıda toprağın içine gömerek ilkbahara kadar muhafaza edilir. Kökler topraktan çıkarılarak uygun bir yerde toprağa dikilir. Birbirlerini tozlayarak döllenmeleri sağlanır. Erciş Lahanasının vejetasyon süresi 150 gündür.

Erciş Lahanasının dış yaprak rengi parlak gri, dış yaprakları büyük, mumsu, yaprak saplarının gövde bağlantı yerine yakın kısımları kalın, yaprak damarları oldukça ince, yaprak ayası düz, yaprağın içine doğru ilerledikçe oldukça incelen bir yapıya sahiptir. Sarılmamış yaprakların uçlarından dışa doğru kıvrılmalar meydana gelir. Başı saran üst yaprak parlak yeşile yakın gri renklidir. Başın içinde kalan yapraklar parlak beyaz renklidir. İç yapraklar iç içe girmeden üst üste sıkıca dizilmiştir. Baştaki yapraklar en dıştan içe doğru elips şeklindedir. Yapraklar dıştan itibaren kesildiğinde en son yaprağa ulaşınca kadar tek parça halinde çıkarılabilir. Yapraklar tek parça şeklinde ve yaprak uçları daire benzeri şekildedir. Yaprak ayaları yaprak sapından itibaren genişlemeye başlar. Gövdenin üst kısmında bulunan büyüme konisi, sürekli olarak yeni yapraklar üretir ve bu yapraklar sapın etrafında büyür. Ancak içerideki yapraklar ışık almadığı için beyaz kalır ve zamanla küçülür. Bu durum, başın iç kısmında sıkışma ve sertleşme ile sonuçlanır. En son oluşan küçük yaprakların hafif sarımtırak olması olgunlaşma belirtisidir.

1727 m rakıma sahip olan Erciş ilçesinden de yüksek rakım ve sıcaklığın güney bölgelere göre daha düşük olması ile lahana üretimi daha ağırlıklı ürün haline gelmiştir. Erciş ilçesinde en sıcak ay olan temmuz ayında bile ortalama sıcaklık 21°C'dir. Karasal iklime sahip olan coğrafi sınır, Van Gölü havzası içinde yer aldığı için verimli topraklara ve çok sayıda akarsu kaynaklarına sahiptir. Yüksek rakım ve karasal iklimin hâkim olduğu bölgelerde yetiştirilen bitkiler nemli, sıcak ve düşük rakımlı bölgelerde yetiştirilen aynı türün bitkilerine göre habitusları daha küçük, dokuları daha sert ve daha kalın olmalarına rağmen, daha iri başlı ve yaprak kalınlığı oldukça ince, dokusu sert ve gevrek yapıdadır. Erciş ilçesi Van Gölü havzasında bulunduğu için kuzeyi dağlarla çevrili, güneyinde Van Gölü olduğundan karasal iklimlere göre atmosfer nemi daha yüksektir. Özellikle eylül ayından sonraki dönemde tam karasal iklim özellikleri hüküm sürdüğünden dış yaprakların rengi soğuğa tolerans sağlamak için gri ve mumsu tabakayla kaplıdır. Erciş Lahanasının vejetasyon süresi uzundur ve yaz boyu soğuklanma ihtiyacı karşılanmadığı için gelişimine devam eder ve irileşir. Erciş Lahanasının genetik yapısı zamanla ekolojiye uyum sağlamıştır. Soğuk havalara rağmen büyümeye devam ettiğinden, başın iç kısmında sürekli olarak yeni yapraklar oluşur ve bu durum başın daha yoğun ve sıkı olmasına neden olur. Serin iklimde yetişen Erciş Lahanası, sıcak ve soğuk dönemi içeren vejetasyon dönemine sahip olduğundan 30-35°C sıcaklıklarda da yetiştirilebilir. Erciş Lahanasının fizikokimyasal ve morfolojik özellikleri ile bazı karakteristik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Erciş Lahanasının fizikokimyasal ve morfolojik özellikleri

| Besin öğeleri (g/100 g)                                |                     |
|--------------------------------------------------------|---------------------|
| Kuru madde                                             | 8-10                |
| Enerji (cal)                                           | 21-26               |
| Su                                                     | 90-92               |
| Protein                                                | 1,20-1,40           |
| Yağ                                                    | 0,10-0,14           |
| Toplam şeker                                           | 3,80-4,20           |
| Karbonhidratlar                                        | 0,40-0,60           |
| Vitaminler (IU*) (mg/100 g)                            |                     |
| A vitamini                                             | 200-250             |
| B1 vitamini                                            | 0,05-0,07           |
| B2 vitamini                                            | 0,03-0,04           |
| Niasin                                                 | 0,30-0,40           |
| C vitamini                                             | 60-75               |
| Mineral maddeler (mg/100 g)                            |                     |
| Kalsiyum                                               | 38-45               |
| Demir                                                  | 0,4-0,6             |
| Magnezyum                                              | 22-34               |
| Fosfor                                                 | 34-42               |
| Potasyum                                               | 220-300             |
| Sodyum                                                 | 20-28               |
| Kükürt                                                 | 70-74               |
| Morfolojik özellikler                                  |                     |
| Randıman (%)                                           | 76-80               |
| Baş sarıldığında en üstte görülen yaprak sayısı (adet) | 1-3                 |
| Baş içinde kalan gövde boyu (cm)                       | 18-19               |
| Yaprak kalınlığı (mm)                                  | 0,58-0,91           |
| Baş sertliği                                           | Orta-çok iyi        |
| Çatlama durumu                                         | Yok                 |
| Baş iriliği                                            | 10-30 kg, çok büyük |
| Baş şekli                                              | Hafif konik         |

**Üretim Metodu:**Yetiştirme şekli

Üreticilerin elde ettikleri lahana tohumları, nisan ayında 5-10 m<sup>2</sup>'lik tavalara serpmeye usulü ekilir. Kasım ayı içinde lahana tarlası içinden en iri baş oluşturan, başı dıştan saran en fazla iki yaprağın olduğu ve en sıkı başların kök kısımları başın hemen altından kesilip topraktan çıkarılır ve su almayacak bir yerde toprağa gömülür. İlkbaharda kökler çıkarılır ve genellikle evlerin bahçesinde birbirleriyle kolaylıkla tozlanıp döllenmeleri için yakın bir yere dikilir. Bu köklerin üst kısmından çiçek sürgünleri çıkar. Sürgünler gelişip çiçek açar ve bakla oluşturur. Baklaların içinde tohum oluşur. Ağustos ayında, kuruyan baklalar koparılıp içlerindeki tohumlar çıkarılır ve ertesi yıl ekilmek üzere kuru, nemsiz bir ortamda saklanır. Ekilen tohumlar yaklaşık 1 haftada çimlenir. Çimlenen tohumların sık olduğu kısımlar seyreltilir. Fideler, mayıs-haziran aylarında 4-5 yapraklı olduklarında tarlada hazırlanan masuralara 90 cm sıra üzeri ve 70 cm sıra arası mesafelere dikilir. Dikilen masuraya fidelerin kurumaması için su verilir. Ekim için "pişgin" adı verilen fide kullanıldığı durumda yaklaşık %100 oranında tutar. Dikilen fidelerin yaprakları çanak haline gelmeye başladığında boğaz doldurması yapılır. Boğaz doldurması; kökle yaprakların arasında kalan kısmın toprakla doldurulmasıdır. Gübreleme, çapalamadan önce, çapalamadan sonra, temmuz ve ağustos aylarında olmak

üzere toplam 4 defa yapılır. Genellikle üre veya 20+20+20 N-P-K içeren (sodyum, fosfor ve potasyum) gübrelerden bir dekar için 60-70 kg olacak şekilde kullanılır.

#### Hasat

15 Ekim-15 Kasım tarih aralığında hasat yapılır. Erciş Lahanasının hasadı, dış kısmındaki sarılmamış yaprakları kalacak şekilde sarılmış kısmın, satır veya kürek kullanılarak yapraklar ile baş arasından köke vurulup kesilmesiyle yapılır.

#### Paketleme ve satış

Depolandıklarında veya kışın çok soğuk günlerde korunması için, Erciş Lahanası dış yaprakları ile birlikte kökten kesilir. Baş kısmı yere gelecek şekilde ters çevrilerek arazide veya depoda bekletilir. Eğer hemen satışa sunulacaksa, sadece sarılmış yaprakların altından kesilir.

Dış yapraklı olarak hasat edilen ürünler soğutma veya ısıtma özelliği olmayan kara depolarda veya arazi içinde kök tarafı üste, baş kısımları yere gelecek şekilde çevrilerek bırakıldığında -7 veya -8 °C sıcaklıkta saklanabilir. Pazarlama esnasında herhangi bir ambalaj kullanılmadan kamyonlara istiflenir.

#### **Denetleme:**

Denetimler; Van Ticaret Borsasının koordinatörlüğünde ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü Bağ Yetiştirme ve Islahı Anabilim Dalı, Van İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Erciş İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Erciş Ziraat Odası ile Van Ticaret Borsasından konuda uzman birer kişinin katılımıyla dört kişiden oluşan denetim mercii tarafından, düzenli olarak yılda iki defa, gerekli görülen hallerde ve şikâyet üzerine ise her zaman gerçekleştirilir.

Denetim mercii tarafından Erciş Lahanasının fiziksel özelliklerinin uygunluğu; üretim metodunun uygunluğu; depolama ve muhafaza koşullarının kontrolü ile Erciş Lahanası ibaresi ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu denetlenecektir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Denetim mercii hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.